

МУҚАҒАЛИ МАҚАТАЕВ

ҚАЗЫНАМ БАР

(таңдамалы өлеңдері)

АҚЫННЫҢ 90-ЖЫЛДЫҒЫНА

МУКАГАЛИ МАКАТАЕВ

БЕЗМЕРНО Я БОГАТ

(переводы избранных стихов)

К 90-ЛЕТИЮ ПОЭТА

АТЫРАУ-2021

АТЫРАУ-2021

ҚАЗАҚШАН САҢРА
ЖОБАСЫНЫҢ ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҚІТАПХАНАСЫНАН

МУҚАҒАЛИ МАҚАТАЕВ ҚАЗЫНАМ БАР

(таңдамалы өлеңдері)
АҚЫННЫҢ 90-ЖЫЛДЫҒЫНА

Академик Зейнолла Қабдолов
Атындағы қор

Фонд имени академика
Зейноллы Кабдолова

МУКАГАЛИ МАКАТАЕВ БЕЗМЕРНО Я БОГАТ

(переводы избранных стихов)
К 90-ЛЕТИЮ ПОЭТА

ИЗ ЭЛЕКТРОННОЙ БИБЛИОТЕКИ ПРОЕКТА
ҚАЗАҚШАН САҢРА

АТЫРАУ-2021

Бұл кітап екі тілдегі поэзиялық туындыларды қамтиды.

Ол сондай-ақ тілтану, лингвистика, этика, қосымша оқу құралы болып табылады.

Екі тілде құрастырылған бұл кітап оқырмандардың қазақ және орыс тілдерін салыстырмалы түрде үйренуіне көмектеседі.

Сонымен бірге кітаптың жастар тәрбиесінде маңызы жоғары: патриоттық-отансүйгіштік рухты оятуға, олардың бойында қайсар мінезді қалыптастыруға, әділеттілікке және демократиялық көзқарастардың дамуына қызмет етеді.

Кітап үлгісі электрондық оқулықтарды пайдаланушылар арасында бүкіл әлемде кеңінен таралған iPad және Android тұғырнамаларымен біріктірілген, яғни олар электрондық әдебиеттің барлық дерлік ридерлер типін тұтынушыларға қолжетімді етуге мүмкіндік жасайды.

Аталған кітап тізбектеу арқылы жалпы қолжетімді әдеби серверлерде, танымал ақпараттық және әлеуметтік желілерде таратылады.

Оқулықты жүктеп алу тегін.

Аталған кітап Академик З.Қабдолов атындағы қордың «Қ@3@ҚШ@ С@ЙР@-2020» жобасы бойынша «Теңізшевройл» ЖШС-нің қаржылай демеушілігі негізінде шығарылған.

Ол қазақ тілін үйренуге ынталы көпшілік оқырманға арналған.

Редакциялық коллегия: М.М. Әуезов, Б. Қарашин. Бас редактор және корректор – Б.Қарашин. Суретші: Мария Кель. Беттеу, дизайн - Аждар Жұлдыз.

Данная книга представляет собой поэтическое произведение на 2-х языках.

Она также является дополнительным учебным пособием по языкознанию, лингвистике, этике.

Двуязычная книга составлена таким образом, чтобы читатели могли сравнительным способом изучать одновременно и казахский, и русский языки.

Она также несёт огромный воспитательный заряд для молодёжи, её формирования и развития в духе героизма и патриотизма, интернационализма и демократизма.

Формат книги совмещается с наиболее распространенными среди пользователей электронных книг во всём мире платформами iPad и Android, что делает ее доступной пользователям практически всех типов ридеров электронной литературы.

Книга распространяется посредством выкладки на общедоступных литературных серверах, в популярных информационных и социальных сетях.

Скачивание бесплатное.

Книга издана на спонсорские средства ТОО ТШО по проекту фонда имени академика Зейноллы Кабдолова «Қ@3@ҚШ@ С@ЙР@-2020».

Она предназначена для широкого круга читателей, изучающих казахский язык.

Редакционная коллегия: М.М. Ауэзов, Б. Карашин. Главный редактор и корректор – Б. Карашин. Художник и дизайнер: Мария Кель. Верстка: Аждар Улдуз.

ПУШКИНМЕН ҚОШТАСУ

«Мы вольные птицы,
Пора, брат, пора!»

Ал енді қоштасайық, сардар аға.
Мен ертең кетем ұшып сардалама,
Қыранның қырандығы – кең далада,
Қыранның қырандығы – тауда ғана.

Мен ертең кетем ұшып сардалама.
Қош боп тұр, есен бол, сардар аға!
Сөкпей де өкпелемей қал балаңа.
...Ақынның ақындығы – атақта емес,
Ақынның ақындығы – арда ғана.

Айтатын арызым бар, аға, саған,
Көңіл – кермек, бой – күйез тамашадан.
Ақымақпын, кей – кейде арыма мен,
Өз қолымен күйені жаға салам.

Сен болған шақ бұлыңғыр, тұнжыр маған.
Әйтсе де аямапты құрғыр заман.
Болат Пушкин тіріліп кетем ме деп,
Тұғырыңды болатпен шынжырлаған.

ЕМХАНАДА

Өкінішті...
Мына құрғыр сырқаттың беті күшті.
Жүрегім көтеріліс жасап жатыр,
Бұзбақ болып кеудемдегі бекіністі.
Өкінішті...

О, Жүрек!
Менің алтын қазағым – ау!
Қайтейін, қажыдың – ау.
... Қытықтаған бауырдың «назы» мынау.
Қажыдың – ау, байғұсым, қажыдың – ау!

Не істемекпін?
Жаным – ай, саған шипа істемек кім?!
Жаралғанда бүтін ем, үш бөлекпін:
Жүрегім – Африка, бауырым – Кипр,
Миым – Мұзды мұхиттай...
Не істемекпін?...

ПРОЩАНИЕ С ПУШКИНЫМ

«Мы вольные птицы,
Пора, брат, пора!»

Ну что, прощаемся мой беркут – командор?
Я завтра улетаю в золотую степь.
Опора вольных крыл – волнующий простор,
Опора вольных крыл – вершины гордых гор.

Прощай, я улетаю в золотую степь.
Прощай и вечен будь мой сокол ясноглавый,
И не сердись – птенцом не хочется мне быть.
Ты сам учил летать. Совсем не ради славы.
Во имя чести нужно над землей парить.

И ты поднялся ввысь сквозь темноту и мглу.
Проклятье тем годам – тебя не сохранившим.
И крылья Пушкина преступно обрубившим
В угоду жалкому двуглавному орлу.

И я смотрю на лик побронзовевший твой
О чем молчишь, мой брат, прекрасно понимаю.
И посреди Москвы на площади ночной
Я в честь тебя все перья расправляю.

В БОЛЬНИЦЕ

Совсем расклеился...
С болезнью шуточки плохи,
Бунтует сердце,
вырываясь изнутри,
Терпи, Мукагали,
терпи!

О, сердце!
Жеребенок резвый мой,
Так постарело ты в борьбе со мной,
И печень стала синяя, как ночь,

Как вам помочь?
Душа моя – не плачь и не скули,
Ты видишь – разрываюсь я на части:
Уходит сердце в Африку,
А печень – Кипром плыть,
И мозг холодный – Ледовитым океаном.
Ну, как мне быть?

ЖАСЫҢ БАР...

Жасың бар, жігіт – желең, шалдарың бар,
Ертең біз жол жүреміз, қамданыңдар.

Жол ұзақ, биік асу, сапар алыс,
Жаз өтер, күз де кетер, тақалар қыс.
Қамданыңдар. Болашақ деген елге,
Қандай біз сый – сияпат апарамыз.

Қорқауды, өсекшілді қатарға алма,
Кеселін тигізеді сапарға алда.
Не бетімізді айтамыз Болашаққа?
Жат қылықты қалдырмай апарғанда.

Жамандық атаулыны қалдырыңдар,
Суға батыр, отқа өрте , жандырыңдар.
Болашақ деп аталған өлмес – өшпес,
Жақсылықтан жаралған тағдырың бар.

Қыз – қырын, жігіт – желең, шалдарың бар
Ертең біз жол жүреміз, қамданыңдар!
... Тірі жетсең, Болашақ өзі айтады,
Қайсыңның қанша пұттық салмағың бар.

АУЛАҚ, АУЛАҚ

Аулақ, аулақ,
Аулақ менің жанымнан!
Қара уайым, қара шәлі жамылған.
Жазбын әлі гүлім жаңа жарылған,
Бұлбұлымды ұшырғам жоқ бағымнан.

Жалт бұрылып, жанарымнан шашқанда от,
Жатыр екен жүрген ізім дастан боп,
Бар сарымды түгел әлі ашқам жоқ,
Дүлдүліме әлі қамшы басқам жоқ.

Кейімеймін, кейімеймін тағдырға,
Артта уайым, ал қуаныш алдымда.

ТЫ ВЗРОСЛЫМ СТАЛ...

Ты взрослым стал, джигит, и старики с тобой,
Готовься в дальний путь, зови аул в дорогу,
Будь осмотрителен, друзей не позабудь!
Всё собери без спешки и тревоги.
Наш путь лежит в горах, на перевалах – лёд,
в пустынях –зной, в степях бураны и самумы.
Наш путь лежит на пастбища Грядущего с тобой
Вот кто туда придёт? Об этом сам подумай.
Ты труса – болтуна не приглашай с собой,
Не будет с ним пути, он всем изменит скоро.
С каким лицом появится в Грядущем мой народ,
Если поедут все без строгого отбора?
Оставим грязь всю здесь! Очистимся в огне!
В воде утопим грех, что нарастал веками.
Не бойся, ведь того, кто Будущим живет,
Спасет его душа, его мечта и память!
Смотри, с тобою рядом стоят твои друзья!
Прекрасны девушки, джигиты влиты в седла.
В дорогу, мой аул! Идем сквозь времена!
Пусть будущее скажет имена, тех, кто дошел,
Кто жил в мечту влюбленно.

А НУ-КА, ПРОЧЬ

А ну – ка, прочь,
Сгинь с глаз моих, печаль!
Черна твоя узорчатая шаль.
Ты соловьев моих змейей не жаль,
Уйди, печаль!

Душа блистает в яростных словах,
мой следостался в песнях и стихах,
Но я еще так многое могу,
Во имя чести и назло врагу,
И пусть я жизнь свою не сберегу,
Я всё могу!
И на судьбу не жалеюсь свою,
Грусть позади,
О радости пою.

НҰР ЖАУЫП ТҰРҒАН КӨКТЕМДЕ

Нұр жауып тұрған көктемде,
Гүл тере барсаң бөктерге,
Қоңыраулатқан аспенды
Найзағай шаншып өткенде,
Есіңе мені алғайсың

Тұнжырап тұрған орманға,
Тұнжырап жалғыз барғанда.
Мен бар деп мына жалғанда,
Жоқ деген сөзге алданба.
Есіңе мені алғайсың!

Жапырақ жанып жатқанда,
Күз келген күрең шақтарда,
Ағаштар мұнға батқанда
Есіңе мені алғайсың!

Ақ қырау тұрған ақпанда,
Ағаштар сырға таққанда,
Бозарып тұрып ақ таңда,
Есіңе мені алғайсың,
Есіңе мен
алғайсың!

ЖИЫРМА

Келгелі жиырма жыл мен өмірге,
Қызығын жиырманың көремін бе?
Кім білсін, жасай алмай енді бес жыл
Жабығып жайбарақат өлемін бе?

Жиырма!
Қуанамын келгеніме!
Бірақ сен айналдырма ермегіңе.
Аллама тәуба етейін әлде қалай...
Ыразамын бұл өмірді бергеніңе.

Жиырма!
Тағы мені шиырласа,
Қайтемін еш қуаныш бұйырмаса?
Тез жойып оннан өткен қателікті,
Өмірді бастар ма екем жиырмаша...

ВЕСНОЙ, КОГДА ГРОХОЧЕТ ГРОМ

Весной, когда грохочет гром,
И ливень просится в ваш дом,
И молний отсвет – на окне,
И обновление кругом ...
Вы вспоминайте обо мне!

И в пору летних облаков,
В тиши полей, в тени лесов,
В жару, с собой наедине,
Задумчиво, без лишних слов
Вы вспоминайте обо мне!

И в осень спелую, когда
Налиты яблоки в садах,
И ясность горькая в вине,
И травы желтые – в горах,
Вы вспоминайте обо мне.

Морозным утром в январе,
Когда деревья в серебре,
И, собираясь в дальний путь,
Стоит повозка во дворе –
Вы вспоминайте обо мне,
Не дайте памяти заснуть!

ЕЩЕ БЫ ДВАЦАТЬ ЛЕТ

Судьба, отдай еще мне двадцать лет!
Десятка два! Не будь скупой к поэту,
А если трудно – десятка хватит мне,
Лишь сердце пусть клокочет, разогрето...
Десятка хватит, если жалко двадцати,
Пусть жизнь торопит, усложняя все пути,
Не стать бы только тем, кто к восьмидесяти,
И восьми слов своих не может обрести.
Кто скажет, сколько мне осталось жить?
Как жить? Работать? Думать и любить?
Начать сначала? Не хотел бы я!
Хотел собрать все мысли и дела
И на весы бессмертья положить!
Напрасная мечта – до ста дожить!
Ты стих мой пережил?
Какая суета!
Ах, если б выполоть судьбины сорняки,
Чтоб в песне зазвенела чистота!
Я прожил жизнь неплохо сорок лет,
Прости меня, потомок, и пойми,
И если нужен я – взглядишь, прими.
Судьбы моей чугуно – хрупкий след!

ҚҰМ НАРЫНДА

Шөккен нар – нар, бура – бура,
О нең, жатыр құмдарыңда?
Махамбеттей ұлдарың ба?
Тірі ұстай тұрмадың ба?

(Топ шеңгелден пыр – пыр ұшты бөдене)
Көз ұшында сағымданған немеңе?
Нұрлы өмірге Исатай мен Махамбет
Отты жырын қайта бастап келе ме?

Келсе игі еді, көрсе игі еді біздерді.
(Олар жортқан әрбір ізде жүз белгі).
Немеңе анау? Көз ұшында, далада,
Тарғыл – тарғыл. Құлдан үркіп бара ма?
Па, Шіркінді бұғалыққа тусіріп,
Сілейтіп бір жегер ме еді шанаға!

Ой, тәйірі, құмы екен ғой Нарынның,
Қырсығын – ай мына сайқал – сағымның.
Шөккен нар нар, бура –бура,
О, нең жатыр құмдарыңда?
Махамбеттей ұлдарың ба?
Тірі ұстай тұрмадың ба?

ҚАЗЫНАМ БАР

Қазынам бар.
Біреуге берсем бе екен?!
Өкпелейді – ау бермесем,
Берсем, бөтен.
Бар байлықты қойныма тығып алып,
Әлде мына құмдардай өлсем бе екен!?

Қазынам бар,
Біреуге қисам ба екен!?
Ренжиді – ау қимасам,
Қисам, бөтен.
Әлде мына далада бар байлықты
Бір өзім иімденіп, жисам ба екен!?

Қазынам бар.
Тәуекел, сатсам ба екен?!
Өзіндікін өзгеге сатсаң, бөтен.
Әлде мына таулардай бүркеніп ап,
Бүк түсіп, теріс қарап жатсам ба екен?!

В НАРЫН ПЕСКАХ

Верблюдов медленный черёд,
Среди песков – горбов остылых,
Не Махамбета ли могила?
Других твоих сынов, народ?

Из чингиля взлетел угод,
Слеза закрыла глаз, блистая...
О, мы услышим Исатая
И Махамбета – час придёт.

Когда придёт желанный час,
Они стократ воскреснут в нас!
Рябит в глазах от волн песка,
О, нарынкумская тоска!

И утолением надежды –
Твои тигровые одежды.
Так почему же, мой народ,
В песках могила Махамбета?
Прошу тебя – храни поэтов
Покуда караван идёт!

БЕЗМЕРНО Я БОГАТ

Безмерно я богат.
Ну, что мне с этим делать?
С кем поделюсь сокровищем души?
Стихи мои, конечно, не гроши,
Отдать завистнику?
Какая польза в этом?
Но лучше ль им лежать барханами в глуши?

Души бесценный клад
Кому я завещаю?
А вдруг наследник мой – беспмятный чужак?
Не лучше ль ширь степи, от края и до края
Безмолвной целиной лежащая в веках?

Базар моей души!
И, может, поторгую?
Но знаю, что продать – навеки потерять!
Не лучше ли горою
Голову седую
И гордую над миром утверждать?

Қазынам бар.
Қисапсыз шектеледі.
Қызғанады біреулер, жек көреді.
Бермеймін де, сатпаймын, көрсетпеймін!
Алам десең,
Алдымен зертте мені...

Переводы Жаната Баймухаметова:

ЖАСТЫҚ

Ойлайыншы, не берді жастық маған?
Үйрет деп асау берді бастықпаған.
Жастық маған от берді жалындат деп,
Жастық маған оқ берді жауыңды ат деп.

Жастық менің жаныма жыр байлады.
Жастық мені жалтартпай шыңға айдады,
Жастық мені шындады, шынықтырды,
Жастық шіркін өмірді шын ұқтырды.

Ризамын жастыққа, текке өтпеді,
Өзір тұр гүл-бағымды көктеткелі.
Жастық маған ақыл-ой, сана берді,
Амал не, жастық өзі қалады енді.

ЮНОСТЬ

Что юность мне дала, какой в ней прок?
Она дала строптивости урок.
Она дала огонь животворящий,
Она дала мне меч врагов разящий.

С поэзии меня связала словом,
Меня к вершине выслала суровой.
Она меня отбила, закалила,
Прекрасной жизни правду разъяснила.

Не зря она прошла, доволен ею,
Пока в моем саду она всё зреет.
Мне молодость дала рассудок, разум,
Что делать с ней, пусть не уходит разом

БЕСІК БАСЫНДА

Ұқсайды бар тыныштық жер бетінде,
Ұйқыдағы сәбидің келбетіне.
Ояту былай тұрсын, рұқсат жоқ
Ұйықтап жатқан ұлымды тербетуге.

Ұйықта, ұлым, ұйықта, бөпем, қасыңдамын,
Керек емес, дүния, асылдарың!
Бақыт, байлық - барлығы менің үшін
Сенің бір кеп мойныма асылғаның.

Аймалайсың жанымды күлкіменен,
Тамағыңнан айналдым бүлкілдеген.
Не дейсің сен бұртиып, айтшы, сәулем,
Қытықтаған жүректі бір тілменен?

...Қандай ғана анадан туады адам,
Сәбилердің ұйқысын қуалаған?!
О, тыныштық! Тыныштық қандай рақат!
Қандай рақат сәбилер жыламаған!

Ұқсайды бар тыныштық жер бетінде,
Ұйқыдағы сәбидің келбетіне.
Кім болсаң ол бол, мейлің, рұқсат жоқ,
Ұйықтап жатқан ұлымды тербетуге!

1941 ЖЫЛ7 АҚПАН

1941 жыл ақпандатқан,
Сыртта аяз.
Аулымызды ақ қар жапқан.
Үңірейген үрей тұр соғыс дейтін,
Алапат аспан, жерді аттандатқан.

Аттан! деді,
Ол ертең аттанады.
Аттанады еңбектің ақ табаны:
Күрегінің орнына қару алып,
Жауынгердің ролін атқарады.
Ол ертең аттанады.

Жарты Ай тұр шар аспанда - тозған таға,
Үскірік үрлей ме әлде қозғалта ма?!
Әжем жүр туған жердің топырағын,
Тұмар ғып тігіп жатыр бөз қалтаға.

У ИЗГОЛОВЬЯ КОЛЫБЕЛИ

Присутствие покоя на земле
Подобно сну младенца в тишине.
Ты, пробудившись, сына не тревожь,
Пусть он ещё понежится во сне.

Спи, спи, сынок, малыш, ты видишь сны,
Твои, о мир, богатства не нужны!
Достаток мой и счастье – всё твоё,
Всё, чем мои хранилища полны.

Твой чудный смех – отрада для отца,
Не будет умилению конца.
Что ты лепечешь там, о светик мой,
Тем язычком, щекочущим сердца?

Какой рождённый матерью, скажи,
Не думает о детских лет тиши?
Как сладок благодный покой!
Как счастливы в покое малыши!

Присутствие покоя на земле
Подобно сну младенца в тишине.
Кто б ни был ты, мне сына не тревожь,
Пусть он ещё понежится во сне!

ФЕВРАЛЬ 1941 ГОДА

1941 год, завьюжил он,
Мороз трещит.
Аул весь снегом занесён.
Война, зияя бездной, продувает
Стихию неба, землю, слышен стон.

Восстань!
Взывать и завтра будет нагло
Война к трудолюбивым бедолагам:
Вместо лопаты взяв оружие на брань,
Она исполнит роль врага с отвагой.
Взывать война и завтра будет нагло.

На небе месяц – старая подкова,
Подует ли мороз трескучий снова?!
Здесь бабушка моя на родине своей
Вшивает амулет в карман холщёвый.

Ол отыр.
Аямай-ақ ішіп алған.
Санасын мазалайды күшік-арман.
Аттан, әке.
Таныс қой күрес саған,
Күресуі керек қой күші бар жан.

Нере бізге үмітсіз тесілесің?
Аттан, әке.
Жолыңнан кешігесің.
Кеудесінде шыбыны бар паңырлар,
Тауып жейді сенсіз де несібесін.

Қалай сені жұбатам, аңыра, Ана,
Сау қайт деп тәңіріңе жалын, Ана.
Мына отырған иеміз құласа егер,
Саған жар, әке бізге табыла ма?

...Жалынған ғазиз Анам, сұрап қалған,
Жоғалды сол бетімен бірақ та арман.
Сенбеймін әкең өлді дегенге мен,
Себебі ол үйімізден тірі аттанған...

ОТЫЗДАН АСЫП БАРАМЫН

Сұқтанып тұрып жанарың,
Сұрыма неге қарадың?
Солай да, солай, қарағым,
Отыздан асып барамын.
Шашымның санап әр ағын,
Таңырқай берме, қарағым.
Санаулы басқан әр адым,
Отыздан асып барамын.

Белгісі тұр ма ағаның,
Бетіме неге қарадың?
Бақытым тілеп баланың,
Отыздан асып барамын.

Қуанып кейде қаламын,
Қуарып кейде қаламын.
Аттанған ата-ананың
Артынан қуып барамын.

А он сидит.
Меня к вершине выслала
Теперь всё выпито до дна,
И разум беспокоит малая мечта.
Взбодрись, отец.
Известна же тебе борьба,
Борьба необходима сильным как судьба.

Надежда где, к чему такой упадок?
Взбодрись, отец.
В дорогу тебе надо.
Пока в груди твоей есть нищая душа,
Она и без тебя отыщет благо.

Тебя я не утешу, Мама, ты постой,
С молитвой к небесам ты обратись простой.
А если наш хозяин дома не вернётся,
Отец найдётся ль нам когда-нибудь другой?!

...Просила Мама милая, молилась,
Мечта, однако, не осуществилась.
Не верю вовсе в то, что мой отец погиб,
Ведь он живым из дома удалился...

МНЕ ЗА ТРИДЦАТЬ

Ну зачем ты смотришь жадно
На мой облик зрелый, статный?
Так и есть, моя зеница,
Мне теперь уже за тридцать.

Подсчитав мои все пряди,
Не дивись ты так на дядю.
Всё просчитано, годится,
Мне теперь уже за тридцать.

Ну зачем ты смотришь так
На лицо моё, там знак?
На детей твоих молиться
Буду я, ведь мне за тридцать.

Иногда я рад безмерно,
Иногда бываю бледным.
Мать, отца, ушедших в вечность,
Провожая я сердечно.

Әзілің қайда, қарағым,
Әжімге несін қарадың?
Артымда қалып аларым,
Отыздан асып барамын.

Солай да, солай, қарағым,
Көңілдің таппай қалауын.
Жастықтың жықпай жалауын,
Отыздан асып барамын.

ОТЫЗ БЕСІНШІ КӨКТЕМІМ

Әкем менің есімде, шам түбінде 35 жыл.
Уақыт қой көп-көрім.
35 жыл қуарып,
35 жыл көктедім.
35 күз, 35 қыс, 35 жас,
Осал өмір емес қой отыз бес жас...

35 жыл.
Өмірді кезіп келем.
Және 35 бола ма?
Сезіктенем...
ВКП (б) тарихын ежіктеген.
Және бір сәт есімде ақпандағы,
Әкем отыр майданға аттанғалы.
Бәрі есімде
Дала, егіс, ауыл, мектеп,
Ұстаздар, интернаттың қатқан наны...
Бәрі есімде - далам да, тұрағым да,
Тек есте жоқ, күлдім бе, жыладым ба...
Балалық шақ жарбиып жүретұғын
Өгіз жеккен соқаның құлағында.
Шаруаның баласы болғасын ба,
Шаруамен айналдым он жасымда.
Майдандағы әкеме оқ жібердім,
Айырбастап күлшемді қорғасынға.

Әжем есімде.
Әрнеге қозбайтұғын,
Әріден көп әңгіме қозғайтұғын.
Темір керней есімде...
Боран үрсе,
Азалы үнін аңыратып боздайтұғын.

На мои глядишь морщины
Ты зачем и в чём причина?
Там за мной родные лица,
Мне теперь уже за тридцать.

Таковы дела, мой милый,
Сердце живо, не остыло.
Юность реет у границы,
Мне теперь уже за тридцать.

МОЯ ТРИДЦАТЬ ПЯТАЯ ВЕСНА

35 лет.
За это время много что увидел.
35 лет я выгорал,
35 лет я прорастал.
35 зим и столько ж лет,
Не слабый возраст тридцать пять.

35 лет.
По жизни я бреду.
Ещё таких же будет 35?
Предчувствую...
Отца я помню, он под лампой
ВКП(б) историю читал.
Я помню день февральский,
Сидит отец и ждёт на фронт отправки.
Я помню всё –
Поля, посев, аул и школу,
Учителей и чёрствый интерната хлеб.
Я помню всё – и мою пашню, и жилище,
Не помню лишь моменты радости и слёз...
Бывало в детстве я иду,
Вцепившись за соху, вола упряжку.
А раз я был крестьянским сыном,
То в десять лет хозяйством занимался.
Отцу фронтовику я пулю передал,
В миг обменяв лепёшку на свинец.

Я помню бабушку свою.
Она была такой спокойной,
Она была немногословной.
Трубу от самовара помню я...
Стоит подуть ветрам,
Ревёт она, звук издавая свой печальный.

Есімде жоқ.
Бала боп өсіп пе едім?!
Болсам неге жылы сөз есітпедім?!
Есімде тек,
Білемін жеңіс-құстың
Біздің жаққа бір апта кешіккенін.
Осылай өскемін.
Мен - солдаттың жандырып кеткен жалыны
Сөнбедім де өшгіедім,
Мен отыз бестемін.
Мені жұрт:

«Жақсыдан қалған көз» дейді,
«Жақсыдан қалған сөз» дейді,
Ақымақ болсам төзбейді:
Хайуан дейді, ез дейді,
Хақым жоқ жаман болуға,
Мені жақсыдан қалған көз дейді.

35 жыл.
Бітпеген істерім көп.
(Өткен өмір тәтті бір түс көрінбек)
Арым аппақ.
Айта алман, екінбен де,
Өзгелерге қиянат істедім деп.

Биік болса болғаны болашағым,
Мен аласамын.
Өмір сахнасына алған заңды билетім бар.
Заңды орныма таласамын!!!
35 жыл.
Отыз бесінші шуағым
35 жыл күлдім,
35 жыл жыладым.
Кім біледі,
35 көктем,
Енді қанша тұрамын?...
35 күз, 35 қыс, 35 жаз
Осал өмір емес-ау отыз бес жас...

Я не припомню.
А был ли шустрым я ребёнком?!
А если был, то почему не слышал похвалы?!
Лишь помню,
Что победа птицей прилетела
В наши края с задержкой на неделю.
Так я и рос.
Солдата я пылающее пламя,
Я не затух и не погас,
Мне тридцать пять.
Мне люди говорят:

«На вид пригожий»,
«На речь пригожий»,
А буду дураком, не выдержат они,
Ничтожеством и тварью назовут,
Нельзя плохим мне быть,
Мне говорят: «На вид пригожий».

35 лет.
Дел незаконченных так много.
(Минувшее сном сладким кажется всегда)
И совесть у меня чиста.
Не скажут и не будут сожалеть,
Что я кому-то сделал зло.

Если моё грядущее великим будет,
Я устремлюсь к нему.
Есть у меня билет на сцену жизни.
Свое законное я место отстою!!!
35 лет.
Мой тридцать пятый солнца год,
35 лет смеялся я,
35 лет я плакал.
Кто знает,
35 вёсен,
Сколько проживу?...
35 зим, 35 лет,
Не слабый ж возраст тридцать пять...

МЕН ҚАРАПАЙЫМ ҚАРТТАРДЫ СҮЙЕМ

Мен қарапайым қарттарды сүйем,
Не деген керім еді!
Не біледі осы жұрт, не біледі?!
Бабалардың баласы - қариялар
Сиреп бара жатқандай көрінеді.

Сақалыңнан айналдым, қарт-бабалар,
Ұрпағыңа не айтасың артта қалар?
О, тірі шежірелер, қалдырыңдар,
Қанеки, нелерің бар салтқа жарар?

Қанеки, нелерің бар, Аталарым?
Ұрпағыңа ұран қып апарамын.
Сенімдеріңді ақтаймын, ақтаймын да,
Сендердің мұрагерің атанамын.
Осылай деп қарттардан қалап келем,
Өнеге, өсиетін санап көрем.
Санап көрем... тоймаймын... сұранамын,
Себебі мен де бір күн жауап берем.

Қарттар бізді тастайды-ау, күйінемін,
Ой, өмір-ай, неғылған қиын едіңі?
Сондықтан да садақ боп иілемін,
Сауыт болам, тек қана киіне біл...

СЕН МЕНІҢ ЖҮРЕГІМДІ ЖАЗАЛАМА

Сен менің жүрегімді жазалама,
Шыдайды ол қуанышқа, қазаға да,
Жүрек деген - сезім ғой, сезіміме
Сезіммен кел, болмаса мазалама.

Я ТАК ЛЮБЛЮ ОБЫКНОВЕННЫХ СТАРИКОВ

Ведь это просто чудо!
Чего ещё не знают эти люди, -
Своих отцов и предков сыновья?!
Похоже их число убудет.

Деды, мне ваши бороды знакомы,
Есть что сказать своим потомкам?
Живые вы, о, древности обломки,
Что есть ещё в обычаев котомке?

Деды мои, чем вы ещё богаты?
Потомкам донесу ваш клич как надо.
Доверие я ваше оправдаю,
Наследником я буду ваших кладов.

От старцев я приду храня обеты,
Учту их поучения, заветы.
Учту... взалкаю... умолять я буду,
Ведь призван тоже буду я к ответу.

Деды нас покидают, как печально,
О, жизнь, так отчего ты трудной стала?!
Мне луком изогнуться не хватало,
Броней я буду, стоит лишь одеть...

ТЫ МОЁ СЕРДЦЕ НЕ ВИНИ

Ты моё сердце не наказывай, постой,
Оно приемлет радость и конец любой,
Ведь сердце – это чувство, с чувством приходи,
А если нет его, меня не беспокой.

МАХАББАТ ДИАЛОГЫ

- Құс боп ұшып жоғалсам, не етер едің?
- Сені іздеумен мәңгілік өтер едім.

- Отқа түсіп өртенсем, не етер едің?
- Күл боп бірге соңыңнан кетер едім.

- Бұлдырасам сағымдай не етер едің?
- Жел боп қуып, ақыры жетер едім.

- Қайғы әкелсем басыңа не етер едің?
- Қойшы, сәулем, бәрін де көтеремін.

БҰЗЫЛҒАН ҮЙ

Тәкаппар таулар жатқан жан-жағында,
Барып қайт салқын жайлау, малды ауылға.
Бір жер бар «Қарасаз» деп аталатын,
Көресің жолың түсіп барғаныңда.

Көресің көк орманын, жылғаларын,
Мөп-мөлдір қайнап шыққан тұнбаларын.
Жылғаның жағасында бұзылған үй,
Сен соған ей, жолаушым, бір қарағын.

Кес-кестеп кісі жолын торымаған,
Осында тірлік еткен момын адам.
Қаншама тырбанса да шаруаның
Дәулеті бір-біріне қорымаған.

Өмірде өзін-өзі ол құл көріпті,
(Киіпті ауыстырмай бір бөрікті...)
Байғұстың барша жұрты тілек тілеп,
Үйіне тұңғышы боп ұл келіпті.

Той жасап, торқа төсеп шабылмаған,
(Демек, тойдың жабдығы табылмаған.)
Өмір дейтін өзгермес мекеменің
Алдында әжем мені қабылдаған.

Кейін әкем ел-жұртын басқарыпты,
(Қашанғы жарғақ бөркі тасталыпты.)
...Жағасында жылғаның бұзылған там,
Ғұмырым осы жерден басталыпты.

ДИАЛОГ ЛЮБВИ

- Если вдруг я птицей кану в неизвестность?
- В поисках тебя я обойду всю вечность.

- Если вдруг сгорю в огне в объятьях страха?
- Станем мы вдвоём тогда единым прахом.

- Если миражом я появляюсь небесным?
- Ветром я тебя достигну наконец-то.

- Если принесу тебе одни лишь беды?
- Хватит, светик мой, я вынесу и это.

РАЗРУШЕННЫЙ ДОМ

Лежат простёршись гордо горы тут вокруг,
Джайляу ты посети и маленький аул.
Местечко «Карасаз» должно быть где-то
рядом,
Его увидишь ты, сюда приехав, друг.

Увидишь лес зелёный и ложбины,
Прозрачные кипящие глубины.
Там у ложбины дом разрушенный стоит,
Войди туда на срок не очень длинный.

По-человечески свой проживая век,
Здесь тихо обитал смиренный человек.
Как ни старался он вести хозяйство,
Плоды трудов его растаяли как снег.

Он прожил жизнь, рабом себя считая,
(Носил одну лишь шапку, не меняя...)
А тут сын-первенец родился у него,
Людским согласно добрым пожеланьям.

Постелено на той из джута волокно,
(Для тоя не нашлось буквально ничего.)
Так бабушка моя из чрева жизни
И приняла меня, потомка своего.

Отец народу позже стал начальник,
(И он со старой шапкой распрощался.)
...Вот у ложбины склеп разрушенный стоит,
Отсюда жизнь моя берёт начало.

ТАУ ӨЗЕНІ ТЕНТЕК ҚОЙ, ТАСЫП ЖАТЫР

Тау өзені тентек қой, тасып жатыр,
Ақ көбігін аспанға шашып жатыр.
Арғы жаққа отарын өткізе алмай,
Бала шопан айғайға басып жатыр.

Тарт! деп еді, өзеннен өт деп еді,
Беттемеді көк серке, беттемеді.
Қойлар қайтсін қойшының ыза-кегін,
Тасқа барып соғылды шек дегені.

Қуып шығып серкені қойдан бөліп,
Сырық сааты қамшымен сойды-ау келіп.
Бірін-бірі паналап, ығысады,
Көк серкенің тағдырын қойлар көріп.

Дүбін жазбай дүр етіп үрікті де,
Отар тұрды, қалтырап бірікті де.
Сорлы серке тұзаққа ілікті ме,
«Өлдім» деді сақалын сілікті де.

Қой маңырап, шопанның сыбағаны,
Шыңға жетті серкенің «жылағаны».
Ұйқылы-ояу маужырап қырда отырған,
Қарғып тұрды қарт шопан, шыдамады.

Жетіп келді желдіртіп күреңімен,
Ашу буы атып тұр реңінен.
Сақалдан ап серкені сабап жатқан,
Шопанның ұстай алды білегінен.

- Түк көрмеген түлейдей... малды ұра ма?!
Жоғал былай, торсықтай салбырама!
Серке емес, сен езің де сескенесің,
Сен қылмаған ерлікті мал қыла ма?!

Шешініп суға түскен қартты көріп,
Көк серке өзенге өзін атты келіп.
Көсемінен көз жазбай тұрған отар
Жамырасып жағаға тартты берік.

Қазақтың мал - ырысы, малы - бағы,
Қашаннан бір-біріне танымалы.
Күреңмен қырқа асып бара жатқан,
Қартқа қарап көк серке маңырады

РЕКА В ГОРАХ БУРЛИТ ОТ ПОЛОВОДЬЯ

До неба пена белая доходит.
Отарой управляя непослушной,
Кричит чабан-мальчишка на подходе.

Кричит: «Переходите реку, живо»,
Козёл же не решается к заплыву.
Глухи к досаде чабана бараны,
И бьют бока о каменные глыбы.

Чабан же отделив козла от стада,
Камчой пороть его стал беспощадно.
Друг друга же бараны оттесняя,
Козла все видят участь от нападок.

Отара встала ропот издавая,
Дрожа сплотилась в блеющую стаю,
Попавшись в западню козёл-бедняга,
«Погиб!» - сказал, бородкой потрясая.

Бараны, блея громко и угрюмо,
Козлиных слёз успели суть продумать.
Старик-чабан, на горке задремавший,
Тут вдруг вскочил от яростного шума.

В миг рысью донесла его гнедая,
Гнев праведный теперь его снедает.
Схватил того он за руку мальчишку,
Кто сёк козла за бороду таская.

- Болван... да разве можно бить скотину?!
Не висни как бурдюк, а ну, иди-ка!
Нет, не козёл, а ты сам испугался,
Это в тебе нет мужества, не дико ль?!

В реке бурлящей старика увидев,
Козёл за ним последовал ретиво.
За вожаком же ринулось и стадо,
Вступив на берег дружно, как на диво.

Скот для казаха – счастье и богатство,
У них друг с другом истинное братство.
Козёл глядит на старика и блеет,
Идя в горах по пастбищному царству.

КЕҢ ДҮНИЕ, ТӨСІНДІ АШ, МЕН КЕЛЕМІН

Кең дүние, төсіңді аш, мен келемін,
Алынбаған ақым бар сенде менің.
Бұйрат құмдар - бұйығып шөлдегенім,
Бура бұлттар - бусанып терлегенім.

Аспанындай кей сәтте күрсінемін,
Жас талындай жауқазын бүршік едім.
Кең дүние, керемет қалпыңменен,
Жүрек болып кеудеме кірші менің.

Байтақ ел, балауса тау, бозаң далам,
Секілді бәрі менен көз алмаған»
Кең дүние, кенде етсең сыбағамнан,
Шырылдаған сәбидей мазаңды алам.

ЖЫРЛАСАМ БА ЕКЕН

Жырласам ба екен, жыласам ба екен, білмеймін,
Алдымда тұрған адамды мынау кім деймін?!
Алдымда менің адасып кеткен арман тұр,
Жылатсам ба екен, жұбатсам ба екен, білмеймін?!

Алдымда менің адасып кеткен тұр арман,
Айыру қиын бейнесін сұрғылт мұнардан.
Жетілмей жатып жемісін мұның кім алған?
Алдымда менің ағаш тұр көктей қуарған.

- Танымай тұрмын, таба алмай тұрмын сені мен,
- Ақырғы рет адасып келіп, сенімен
Сырласу үшін, мұңдасу үшін келіп ем.

Жемісім менің көктеді, бірақ өспеді,
О, қашан менен жастықтың оты өшкелі!
Бір кезде сенің арманың болған емес пе ем?
Есіңе алшы, есіңе ал да, кеш мені.

Есімде, иә, есіме түсті қара қыз,
Ұмыт боп кеткен, суық боп кеткен арамыз.
Кешегі сотқар адуын жанның орнында
Тандыр боп қалған әруей отыр, қараңыз.

Жастықтан жалғыз қабақ пен ғана қас қапты,
Қап-қара шашы буырыл тарта бастапты.
Жалындай сүйген, жанындай сүйген «жан жары»
Оқылған хаттай төрт бүктеп, жыртып тастапты.

ОТКРОЙ ГРУДИНУ, МИР ВСЕБЛАГИЙ

Я от тебя не взял ещё оплаты.
Моя ведь жажда съёжила пески,
Мой пот для облаков – источник влаги.

Как небо я вздыхаю спозаранку,
И некогда я почкой был шафрана,
Ты в сердце превратись широкий мир,
И в грудь мою войди не сделав раны.

Страна, гора и степь – всё это крупно,
Они следят за мной как будто неотступно,
О мир, если не выделишь мне часть,
Тебе не дам покоя визгом глупым.

СЛАГАТЬ ЛИ МНЕ СТИХИ

Слагать ли мне стихи, рыдать ли, я не знаю,
Передо мной кто там стоит я не признаю?!
Передо мной стоит заблудшая мечта,
Её заставить плакать, утешать, не знаю.

Стоит заблудшая душа передо мною,
Она белёсой дымке образом подобна,
Посмел кто взять её незрелые плоды?
Вот вижу дерево засохло молодое.

- Не узнаю тебя, я не могу тебя найти,
- Последний раз, блуждая, ты меня прости,
Решилась я на разговор к тебе придти.

Моим плодам пока не пробил зрелый час,
Когда же юности моей огонь погас?!
А некогда твоей мечтой я не была ли?
Меня ты вспомни и прости во имя нас!

Я помню, да, я вспомнил девушку одну,
Она ушла давно в забвенья пелену.
На прежнем месте сердца дерзкого задиры
Теперь тандыр стоит, ну посмотрите ж, ну.

От юности остались веки лишь и брови,
А волосы как смоль все поседеть готовы.
Меня от всей души «любимая моя»
В огонь как лист бумаги бросила любовный.

«Есімде менің алдыңа сенің барғаным,
Санаңды бөліп, сөзімді менің алмадың.
Алаңсыз едің, күлкіңмен ғана алдадың,
Алдадың-дағы алыстай бердің арманым.

Алыстай бердің, алыстай бердің, арманым,
Адасқан сенен, асулар тұрған алда мың.
Заулатып өткен, шандатып өткен жолыңда,
Гүл болып өсіп, қурай боп қатып қалғамын.

Есімде менің, есіңе сен де алып көр,
О күннен қалған ескерткіш бар ма, алып кел.
Ілесіп кеткен, бір өсіп кеткен өзіңмен,
Жастығым қайда, жаз күнің қайда, тауып бер?

Есігімді аштым, шығарып жолға салмадым,
Қош бол деп енді қолын да қысып қалмадым.
Байқамай қалдым, не болып кетті жан-жағым!
Үзілді ме әлде үмітсіз менің арманым.

Жанымда менің арман боп мәңгі жүр, мейлің,
Лап етіп сөнген үміттің несін үрлеймін.
Жастық-ай, сені түсіну қиын, білмеймін,
Жырласам ба екен, жыласам ба екен, білмеймін

Я помню как ходил к тебе на наши встречи,
Лукавя, ты в мои не вслушивалась речи.
Тогда, смеясь, меня обманывала ты,
Уйдя, мечтой неверной обеспечив.

Мечту мою, мне подарив, ты удалилась,
Ища тебя, на перевалах заблудился.
Я мчался так, что поднималась пыль за мной,
В засохший стебель из цветка я превратился.

Я помню всё, и ты, пожалуйста, взгляни-ка
На памятник тех дней, его ты принеси-ка.
Прошедшая, проросшая сама собой,
Где молодость моя, её скорей найди-ка?

Я двери распахнул, мечту не провожал я,
И даже не пожал ей руку на прощанье.
Я не заметил, что вокруг произошло!
Закончила ль моя мечта существованье.

Пусть будет, всё же, у меня мечта родная,
Надежда мне зачем нужна твоя больная.
О молодость, как трудно мне тебя понять,
Слагать ли мне стихи, рыдать ли, я не знаю.

КҮЗДЕ

Сен – менің тынысым ең, тұрмысым ең,
Сен үшін өмір сүріп, тырмысып ем.
Жыл құсымен оралған жаным менің,
Бірге аттанып кетесің жыл құсымен.

Күзі келіп, өмірдің жазы қайтып,
Қазы қайтып, аттанар назын айтып.
Айдын көлдің бетінде сызат қалар,
Қазы қайтып келгенше жазылмайтын.

Құстар кетті қоштасып көліменен,
Жеріменен, тауымен, көгіменен.
Жаным менің, тағдырым жазбағайды,
Қош айтысар кезенді сеніменен.

Қызылы жоқ қырманда күзде міне,
Қайтқан құстың қараймын тізбегіне.
Бара жатыр аттанып аққу-қаздар,
Біздің жақтан күдерін үзгені ме?

МАХАБАТЫМ ӨЗІМДЕ

Жүргенде қатал тұрмыс илеуінде,
Білмеймін, сүйдім бе мен, сүймедім бе...
Жастықта жалын атып сүйсем егер,
Түспес ем дел мынадай күйге мүлде.

Мен нағыз махаббатты армандаймын,
(Оны мен жоғалтып та алғандаймын...)
Ақ қаздар арасынан аққуымды
Ажырата білмеген сормандаймын.

Өтінем сенен ғафу, асыл жарым,
Көрсетпе тарпаң мінез, тасынбағын.
Сен менен от іздеме, құрмет ізде,
Өртеніп жана-жана басылғамын

ОСЕНЬЮ

Моим дыханием и жизнью ты была,
К тебе стремился я, жил только для тебя.
Душа моя, ты с птицами вернувшись,
Так улетаешь с ними в дальние края.

С уходом лета осень наступает,
С прощальной песней гуси улетают.
На глади озера останется зазор,
Все гуси до отлёта так страдают.

Внезапно птицы улетели всей гурьбой,
С горой прощаясь, небом, озером, землёй.
Душа моя, судьба неодолима,
Когда придёт пора прощания с тобой.

Вот осень, и зерна нет больше на току,
На вереницу птиц летящих я смотрю.
Вдаль улетают лебеди и гуси,
Вам без надежды, что, у нас не по нутру?

МОЯ ЛЮБОВЬ ВО МНЕ

В суровой жизни обретаясь столько лет,
Не знаю точно я, любил ли или нет...
Ведь если в юности я пламенно любил бы,
Тогда не испытал бы столько горьких бед.

О подлинной любви все время я мечтаю,
(Я сберегу её, пусть даже потеряю...)
Свою я лебедь различу среди гусей,
Которая не знает вовсе расставанья.

Любимая, прошу прощенья у тебя,
Капризный нрав ты не показывай, любя.
Не страсть ты у меня ищи, а уваженья,
С недавних пор погасшим чувствую себя.

ЖҰМЫСТАН СОҢ

Қажып тұрмын, несіне жасырайын,
Әкелші, ата, бар болса насыбайың.
Азан-қазан шулаған қапақ бастан
Құрып кеткір даң-дұңды қашырайын.

Айтшы, ата, әкемді көріп пе едің?
Ол да мендей жан ба еді желікпелі?
Ол да мендей шақшаңа құмар болып,
Сергіп бір қайту үшін келіп пе еді?

Ол да мендей шолжандап жүріп пе еді?
Саяқ па еді, болмаса күлік пе еді?
Болмаса дүйім елді дүбірлеткен
Бағзы біреулердей бүлік пе еді?

Мұрагері емес пе ем арт жағында,
Әкеме тарттым ба, ата, тартпадым ба?
«Ата көрген оқ жонар» деуші еді ғой
Байырғы атамыздың салттарында.

Айтшы, ата, әкемді көріп пе едің?
Ақыл-кеңес оған да беріп пе едің?
...Оу, ата, мұның қалай, жарамайды
Несіне көз жасыңа ерік бердің?!

Көрсетпе көз жасыңды, жасымаймын,
Әкем өлсе, мен бармын несі уайым!
Әкемдей бір атайын шертіп тұрып,
Әкелші, тәуір екен насыбайың.

ПОСЛЕ РАБОТЫ

Я очень утомился, что скрывать,
Ты принеси-ка, бабушка, насвай.
Мне суматоха эта надоела,
Сбегу, не нужен этот мне хай-вай.

Старик, ты моего отца встречал ли?
Он был как я не знающим печали?
Он был как я пристрастен к табаку,
Любителем причалить и отчалить?

Он был как я проказником матерым?
Был ли он мрачным, или же весёлым?
Умело будоражил ли народ,
Подобно тем, кто сеет смуты зёрна?

Не я ль, скажи, потомок и наследник?
На своего отца похож я, нет ли?
«Отец пример в изготовленьи стрел», -
Когда-то говорили наши предки.

Отца ты видел ли, скажи без позы?
Давал ли ты совет ему серьёзный? –
Эй, бабушка, постой, что за дела,
Зачем теперь ты проливаешь слёзы?!

Прошу не плач, старик, я не заплачу,
Я жив и нет причины для печали!
Как мой отец старик поспешно встал,
Хорош насвай – сказал я на прощанье.

АЛПЫСҚА КЕЛДІҢІЗДЕР

Бәрін де көрдіңіздер,
Бәріне көндіңіздер,
Бәріне сендіңіздер,
Бәрін не бердіңіздер,
Сіздер алпысқа келдіңіздер.

Менің де әкем келер еді алпысқа,
Амал нешік, жоқ боп кетті тартыста.
Амал нешік, селдір сақал қарт ұста,
Ауылында жүрер еді балта ұстап.

Соғыс, соғыс... Соғыс жауы жер-көктің,
Соны біліп, соғысқа жол бермек кім?!
Егер сонау қанды майдан болмаса,
Жүрер еді топай көгі еңбектің.

Жақсы күннің рақатын сезіп тек,
Немеремен сауық құрып, кезіп кеп,
Қайран қартым отыратын еді ғой,
Өлеңімді оқи алмай ежіктеп.

Мен егінсіз қалдырғым жоқ даламды,
Мен көмусіз қалдырғым жоқ Анамды,
Мен әкесіз қалдырғым жоқ баламды,
Ешқашан да өлтіргім жоқ адамды.

Алпысқа келдіңіздер,
Бәрін де көрдіңіздер.
Бәріне сендіңіздер,
Бәрін де бердіңіздер.
Алпысқа келсек екен енді біздер..

ДОСТИГЛИ ШЕСТИДЕСЯТИЛЕТИЯ

Всё вы в жизни повидали,
Ко всему вы привыкали,
Всё на веру принимали,
Силы все свои отдали.
Шесть десятков вы набрали.

Мой отец шесть десятков лет прожил бы,
Что поделать, он в бою убит был.
Что поделать, с редкой бородёнкой
По аулу он ещё ходил бы.

О, война, земли ты враг и неба,
Кто решил, война, что ты нужна?!
Если бы не этот фронт кровавый,
На работу папа шел бы верно.

Вволю днём прекрасным наслаждаясь,
На прогулке с внуком развлекаясь,
Продолжал бы жить старик мой бедный,
Прочитать стихи мои пытаюсь.

Не оставил пашню я в забвенье,
Матушку свою без погребенья,
Сына своего без попеченья,
Я убийцей не был от рожденья.

Шестьдесят лет вы набрали,
Всё на свете повидали,
Всё на свете вы отдали,
Мы пожить десятков шесть желали б...

ӘТТЕҢ, ШІРКІН!

Мен бармаған қазақтың атырабы,
Маған кел деп, мазалап, шақырады,
Мен баспаған қазақтың топырағы,
Арманымдай алдымда жатыр ағып.

Мен татпаған қазақтың дастарханы,
Маған ылғи түсімде ас тартады.
Мойнын созып, күткелі қашан мені,
Мен көрмеген қазақтың асқар тауы.

Көлдерім де, мен барып шомылмаған,
Бетегелі белдерім, момын далам,
Өзендерім, Орманым күтуде әлі,
Қашан келер екен деп қоңыр-балам.

Қашан келер екен деп бұлақтар да,
Бұлаң қағып жатқанды суаттарда.
Самал соқса, сұрайтын көрінеді,
Қашан келер екен деп құрақтар да.

Ақ шалдары – қазақтың ақ таулары,
Маған деген жүйрігін баптауда әлі.
Жеңешелер өлеңін жаттауда әлі,
Шашуларын әжелер сақтауда әлі.

Мен көрсін деп, сарайлар салдырыпты,
Сан асылын сан жақтың алдырыпты.
Екі ғашық үйлену тойларын да,
Мен келсін деп, кейінге қалдырыпты.

Сәлем саған! Көрмеген жарандарым!
Кешіріңдер, кешітім, бара алмадым!
Әр көдеңе бір қонып, ұшар едім,
Әттең, шіркін, құс болып жаралмадым.

ЭХ, ХОРОШО!

Казахов земли есть, в которых не бывал,
Они зовут меня, чтоб я их посещал.
Мечтой они передо мною распростёрлись,
Казахов земли те, ещё где не шагал.
Казахский дастархан меня всегда манит,
То, что не ел ещё, рождает аппетит.
Вытягивает шею в ожиданье
Гора, ещё мне не знакомая на вид.

Мои озёра, там, где не бывал я,
Ковыль на косогорах, степь большая,
Речушки и леса меня ждут до сих пор,
Когда придёт наш мальчик?», вопрошая.

«Когда придёт?» - и у ручьёв вопрос такой,
К тем, кто ступает плавно к ним на водопой.
Когда подует ветер, тоже спросит:
«Когда придёт?» - из камышей единый строй.

Седые старцы – горы Казахстана,
Что для меня следят за скакунами.
Стихи свои невестки учат до сих пор,
Своим подаркам бабушки – охрана.

Для взора моего, дворцы здесь возвели,
Из многих областей богатства привезли.
Чтоб я успел на пир, молодожёны
Его на поздний срок тогда перенесли.

Привет тебе, привет! Невиданный народ!
Простите, опоздал, не смог прийти я в срок!
На ковыли присев, я улетел бы,
Эх, птицей не рождён, но ею стать бы мог.

АВТОГРАФ

Көрер едің,
Шаламын ба, отпын ба,
Білер едің,
Ақынмын ба, жоқпын ба?...
Кектендірген хан Жәңгір де жоқ мұнда,
Кектенетін Махамбет те жоқ мұнда.

Түсінер ең,
Езбін бе, әлде ермін бе,
Байқар едің,
Артықпын ба, кеммін бе?..
Мен Спартак бола алмадым, не шара,
Сенің өзің Цезарь болып көрдің бе?!
Сырым да - осы,
Жырым да - осы,
Алдыңда?
Байқашы бір,
Бықсыдым ба, жандым ба?
- Махаңдар жоқ,
Махаңдардың сарқыты -
Мұқағали Мақатаев бар мұнда!

КҮЗЕТШІ

Сәлем бере бара қалсам Мұрата,-
Тыныштық деп алдымен сұратпа.
- Тыныштық па, тыныштық па, балалар?
Деп отырар қысы-жазы иықта.

Қыс та таныс қоржынына мұз артқан,
Бәрі таныс жылымық түн, ұзақ таң.
Өмір таныс өмір жасын ұзартқан,
Өзірге аман өлім дейтін тұзақтан.

Шатынаған соғыс салған сызаттан,
Кәрі кеуде жалын атқан, сыз атқан!
Төрт баланы тыныштыққа құрбан қып,
Төрт келінді төрт адамға ұзатқан.

Төрт келіннен алып қалды төрт бала,
Өзі - пана, ал өзіңе - төрт пана.
Қартың отыр түгендеп ап ұпайын,
«Айырбастап төрт қараға, төрт қара».

Қартың қазір бір бәйтерек мәуелі,
Сексен емес, жүзіңнен де дәмелі.
Сәлеміңе қайтаратын жауабы:
- Тыныштық па? - деп сұрайды әуелі.

АВТОГРАФ

Увидел ты,
Зола ли я, огня ли свет?
Узнал ли ты,
Поэт я, или не поэт?
Джангира – хана злобного здесь нет,
И Махамбета мстящего здесь нет.
Ты понял ли,
Разиня я, иль дух мужской?
Заметил ли,
Я лучший, или же дурной?..
Я Спартаком не стал, и что с того,
Ты видел Цезарем себя-то самого?!
Сказ мой – таков,
Мой стих – таков,
Перед тобой.
Одно заметь,
Дымил ли я, горел ли здесь?
– Нет Махамбетов,
Остаток их –
Мукағали тут Мақатаев есть!

ХРАНИТЕЛЬ

Когда Мурату шлешь привет с известьем,
Ты мира пожелай всем в поднебесье.
- Спокойно ль всё, спокойно ль всё, ребята? -
Скажи, и круглый год на солнце грейся.

Известны зим холодные приметы,
Знакомы ночь и долгие рассветы.
Знакома жизнь, дающая жить дальше,
Пока благой народ обходят беды.

Остались от войны одни лишь шрамы,
В груди у стариков и лёд, и пламя!
Погибли дети их во имя мира,
Но род их продолжается упрямо.

Детей уже забрали у невесток,
Пусть покровитель кров займет и место .
И сидя старец наш ведёт расчёты,
«Чтоб обменять жилища честь по чести».

Наш дед с могучим тополем сравнится,
Столетье он прожить теперь стремится.
- Спокойно ль всё? - он спрашивает сразу,
Когда своих знакомых видит лица.

Суыт жүрген кәріден де, жастан да,
- Тыныштық па? - деп сұрайды сасқанда.
Күн күркіреп, шатырласа найзағай,
- Тыныштық па? - деп қарайды аспанға.

Өмірде әлі қауіп көп қой не түрлі,
Қарт қалғымай күзетші боп бекінді.
Сәл ұйықтаса төрт немере төрт жаңқа,
Көзден ғайып болатұғын секілді.

СОҚПАҚ

Жалғыз аяқ соқпақ жатыр іргесінде үйімнің,
Соған шығу қиыны екен өмірдегі қиынның.
Жалғыз аяқ соқпақ әкеп жолға салды шытырман,
Шимай-шимай сызығындай жүрегім мен миымның.

Бұл соқпақпен әкем менің қан майданға аттанған,
Бұл соқпақпен әжемді де қабіріне ап барғам.
Бұл соқпақпен баламды да ұзатып сап мезгілсіз,
Бөрісінің жүрген ізін ескерткіш қып ап қалғам.

«Жол деген көп далада да, қия белде, жондарда
Адаспа, ұлым, аңдап басқын, ұрынбағын орларға»,
Деп соқпақпен ғазиз анам аттандырған мені үйден,
Бетіндегі әжіміндей айғыз-айғыз жолдарға.

Сол соқпақпен жүріп келем, бір жығылып, бір тұрып
Жол іздеймін, жол іздеймін алға қарай ұмтылып,
Жол шіркіннің орының да, жарының да көбін-ақ,
Сүрінемін, жығыламын, қайта жүрем ынтығып.

Жол үстінде ор жоқ деуге қалай ғана нанасың,
Жолдар, жолдар, үйден шалғай қайда әкетіп барасың?
- Орға ұрынбай, жарға ұрынбай айналып өт! - дер маған
Бекер ғана айтыпсың-ау, бекер, бекер анашым

У старых, молодых, идущих спешно,
- Спокойно ль всё? - он спрашивает нежно.
А если грянет гром, он, глядя в небо,
- Спокойно ль всё? - промолвит как и прежде.

Ещё угроз для жизни слишком много,
И дед наш стал хранителем бессонным.
Чуть стоит задремать, и наши внуки
В просторе мира скроются бездонном.

ТРОПА

Есть возле дома моего тропа одна,
Задача выйти на неё весьма трудна.
Тропинку окружают заросли густые,
Зигзаги мозга, сердца моего она.

На фронт по этой тропке шёл отец мой милый,
По ней же бабушку свою нёс на могилу.
По ней дитя скоропостижно проводил,
Всем, кто оставил след здесь, памятник воздвиг я.

«В степи дорог так много, ям у придорожья,
В горах не заблудись, сынок, будь осторожен», -
По тропке проводив меня, сказала мать,
Дороги – что морщины на иссохшей коже.

Хожу по этой тропке падая, вставая,
Ищу дорогу, вновь ищу не уставая.
В местах чудесных, ярких много так дорог,
Споткнувшись, падаю, и страстно вновь шагаю.

ТУАДЫ, ТУАДЫ ӘЛІ НАҒЫЗ АҚЫН

Туады, туады әлі нағыз ақын,
Нағыз ақын бал мен у тамызатын.
Жесірдің айырылмас сырласы боп,
Жендеттің көзінен жас ағызатын.

Туады, туады әлі нағыз ақын!
Жыр сөздері жай болып атылғанда,
Атылғанда, аспаннан оқылғанда,
Мылқауларға тіл бітіп, керең естіп,
Жанар пайда болады соқырларға.

РОДИТСЯ ЕЩЕ НАСТОЯЩИЙ ПОЭТ

Ещё придёт, родится подлинный поэт,
Который мёд и яд приносит в этот свет.
Вдове он будет собеседником ближайшим,
От человеческих палач заплачет бед.
Ещё придёт, родиться подлинный поэт!
Когда слова поэмы молнией ударят,
Прочитанные с неба, всех они одарят,
Глухонемые слух, дар речи обретут,
И у слепых пора прозрения настанет.

Переводы Орынбая Жанайдарова:

ҮШ БАҚЫТЫМ

Ең бірінші бақытым – Халқым менің,
Соған берем ойымның алтын кенін.
Ол бар болса, мен бармын, қор болмаймын,
Қымбатырақ алтыннан нарқым менің.
Ал екінші бақытым – Тілім менің,
Тас жүректі тіліммен тілімдедім.
Кей – кейде дүниеден түңілсем де,
Қасиетті тілімнен түңілмедім.
Бақытым бар үшінші – Отан деген,
Құдай деген кім десе, Отан дер ем!
... Оты сөнген жалғанда жан барсың ба?
Ойланбай – ақ кел дағы от ал менен.
Түтін түтет,
Өс, өрбі, көгере бер,
Немерелер көбейсін, шөберелер.
Жадында ұста :
Жақсылық күтпегейсің!
От емес, оқ сұрасаң менен егер!
Үш бірдей бақытым бар алақанда,
(Мені мұндай бақытты жаратар ма?!)
Үш күн нұрын төгеді аспанымнан,
Атырау, Алтай, Арқа, Алатауға!!!

ТРИ СЧАСТЬЯ

Первое счастье мое - это мой народ,
Если он есть, значит, живу и я.
Ему отдаю стихов своих сотовый мед,
Дороже золота эта светлая радость моя.
Второе счастье - это родной язык,
Сердце гранитное словом я размягчил,
Все потому, что народа я ученик,
Он меня правде и доброте научил.
Третье счастье мое - Родина-мать,
Кто-то за что стоит, за Родину - я.
...Разве погасший очаг может вновь запылать?
Друг, приходи, возьми огонь у меня.
Три счастья моих на ладони моей лежат,
Кто может сравниться со мной, поди, разужнай!
Три солнца в безоблачном небе моем горят,
Под ними Арка, Алатау, Атырау, Алтай!

АВТОГРАФ

Көрер едің,
Шаламын ба, отпын ба,
Білер едің,
Ақынмын ба, жоқпын ба?...
Кектендірген хан Жәңгір де жоқ мұнда,
Кектенетін Махамбет те жоқ мұнда.
Түсінер ең,
Езбін бе, әлде ермін бе,
Байқар едің,
Артықпын ба, кеммін бе?..
Мен Спартак бола алмадым, не шара,
Сенің өзің Цезарь болып көрдің бе?!
Сырым да - осы,
Жырым да - осы,
Алдыңда?
Байқашы бір,
Бықсыдым ба, жандым ба?
- Махаңдар жоқ,
Махаңдардың сарқыты -
Мұқағали Мақатаев бар мұнда!

АЛТЫН АДАМ

Алтын адам,
Алтын адам...
Адам жоқ!
Алтын қалған жарқыраған.
Білмейміз саудагер ме, қол басы ма?
Сараң ба, алтын үшін қалтыраған?
Сары алтынның белгілі нарқы маған,
Қайда, бірақ алтыннан артық адам?!
Кім болды екен алтынмен аптайтындай,
Алтын жиған шонжар ма, жатпай-тұрмай
Кім де болсаң,
Ей, пенде!
Күн кештің ғой,
Ажал келсе алтының сақтайтындай,
Алтын табыт ішінде жатпайтындай...
Шежіремді ұрлапты...

Зулапты күн.
Ғасырлардан бір ызың тыңдап тұрмын.
Алтын адам шынымен қазақ болса,
Білген екен құнының қымбаттығын!!!

АВТОГРАФ

Кто я?
Огонь, охвативший полмира,
Иль уголек?
Рифмоплет иль поэт?
Нет здесь коварного хана Джангира,
И потому Махамбета здесь нет.
Разве ты понял, с каким мужиком
Сел ты сегодня
Беседовать, пить!
Я, к сожаленью, не стал Спартаком,
А ты разве пробовал Цезарем быть?
Тайны мои,
Песни мои
Знают народы огромной Земли.
К векам обращаюсь,
Но нет мне ответа,
Нет здесь Магжана, нет Махамбета,
Есть их наследник по крови, по праву —
Я — Макатаев Мукагали!

ЗОЛОТОЙ ЧЕЛОВЕК

Золотой человек
Золотой человек!..
Человека-то нет...
Только золота остался желтый свет.
Кто он — полководец иль купец,
Ростовщик, дрожавший над монетой!
Золото — лишь символ, труда венец,
Где же человек дороже денег?..
Нету!..
Кто он, что из золота отлили всего?
Кем он был?.. Злодеем, царем, воротилой?..
Кем бы ни был,
золото не спало его,
Дни прошли, и смерть его не отпустила,
Жизни ему золото не возвратило,
Он лежит, не чувствуя ни-че-го,
В золотом убранстве, в золотой могиле...
Золото украли...
О, дней великий бег!
Слышу, как шумит столетий суховей,
Не вернуть наследия моего вовек,
Всех богатств, украденных из моих степей!..
Если был казахом Золотой Человек,
Значит, знал он цену жизни своей!

ТУАДЫ, ТУАДЫ ӘЛІ НАҒЫЗ АҚЫН

Туады, туады әлі нағыз ақын,
Нағыз ақын бал мен у тамызатын.
Жесірдің айырылмас сырласы боп,
Жендеттің көзінен жас ағызатын.

Туады, туады әлі нағыз ақын!
Жыр сөздері жай болып атылғанда,
Атылғанда, аспаннан оқылғанда,
Мылқауларға тіл бітіп, керең естіп,
Жанар пайда болады соқырларға.

РОДИТСЯ ЕЩЕ НАСТОЯЩИЙ ПОЭТ

Родится, родится еще настоящий поэт,
Он медом и ядом стихов напоит белый свет.
Он вдов обнадешит, поможет им в скорбном пути,
Жестоких заставит заплакать —
пусть держат ответ!..

Родится, родится еще настоящий поэт!
И люди, его прочитав, заучить захотят,
Стихи засверкают на трассах небесных дорог,
Немые язык обретут и заговорят,
Слепые прозреют от света огненных строк

Переводы Ларисы Губашевой:

ЖАСТЫҚ

Ойлайыншы, не берді жастық маған?
Үйрет деп асау берді бастықпаған.
Жастық маған от берді жалындат деп,
Жастық маған оқ берді жауынды ат деп.

Жастық менің жаныма жыр байлады.
Жастық мені жалтартпай шыңға айдады,
Жастық мені шындады, шынықтырды,
Жастық шіркін өмірді шын ұқтырды.

Ризамын жастыққа, текке өтпеді,
Өзір тұр гүл-бағымды көктеткелі.
Жастық маған ақыл-ой, сана берді,
Амал не, жастық өзі қалады енді.

ЮНОСТЬ

Что юность мне дала, какой в ней прок?
Она дала строптивости урок.
Она дала огонь животворящий,
Она дала мне меч, врагов разящий.

С поэзией меня связала словом,
Меня к вершине выслала суровой.
Она меня отбила, закалила,
Прекрасной жизни правду разъяснила.

Не зря она прошла, доволен ею,
Пока в моем саду она всё зреет.
Мне молодость дала рассудок, разум,
Что делать с ней, пусть не уходит разом.

БЕСІК БАСЫНДА

Ұқсайды бар тыныштық жер бетінде,
Ұйқыдағы сәбидің келбетіне.

Ояту былай тұрсын, рұқсат жоқ
Ұйықтап жатқан ұлымды тербетуге.

Ұйықта, ұлым, ұйықта, бөпем, қасыңдамын,
Керек емес, дүния, асылдарың!
Бақыт, байлық - барлығы менің үшін
Сенің бір кеп мойныма асылғаның.
Аймалайсың жанымды күлкіңменен,
Тамағыңнан айналдым бүлкілдеген.
Не дейсің сен бұртиып, айтшы, сәулем,
Қытықтаған жүректі бір тілменен?

...Қандай ғана анадан туады адам,
Сәбилердің ұйқысын қуалаған?!
О, тыныштық! Тыныштық қандай рақат!
Қандай рақат сәбилер жыламаған!

Ұқсайды бар тыныштық жер бетінде,
Ұйқыдағы сәбидің келбетіне.
Кім болсаң ол бол, мейлің, рұқсат жоқ,
Ұйықтап жатқан ұлымды тербетуге!

У ИЗГОЛОВЬЯ КОЛЫБЕЛИ

Присутствие покоя на земле
Подобно сну младенца в тишине.
Ты, пробудившись, сына не тревожь,
Пусть он ещё понежится во сне.
Спи, спи, сынок, малыш,
ты видишь сны,
Твои, о мир, богатства не нужны!
Достаток мой и счастье – всё твоё,
Всё, чем мои хранилища полны.
Твой чудный смех – отрада для отца,
Не будет умилению конца.
Что ты лепечешь там,
о светик мой,
Тем язычком, щекочущим сердца?
Какой рождённый матерью, скажи,
Не думает о детских лет тиши?
Как сладок благодостный покой!
Как счастливы в покое малыши!
Присутствие покоя на земле
Подобно сну младенца в тишине
Кто б ни был ты,
мне сына не тревожь,
Пусть он ещё понежится во сне!

Перевод Александра Мельникова:

ЕСЕНИНГЕ

Әй, Сергей!
Сергей, Сергей, Сергей, Сергей!
Түстім-ау сергелдеңге мен де сендей.
Аулаққа, тым аулаққа кеттім білем,
Жаны ашып, ақыл берген елге сенбей.

Мен-дағы сол жақтанмын, ауылданмын,
Ауылдың ауруымен ауырғанмын.
Өзіңді Мәскеу қалай қабылдаса,
Алматы мені солай қабылдады.

Менің де өкіндіре өткенім көп,
Атқа міндім, алысып, теппедім доп.
Мен-дағы малды сүйем, итті сүйем,

ЕСЕНИНУ

Эх, Сергей!
Сергей, Сергей, Сергей, Сергей!
Так же тяжело дышится мне теперь.
Далеко ушёл я, не веря тем,
Кто совет давал, кто меня жалел.

Из аула я приехал, как и ты,
Я болел своим аулом, как и ты.
Как встречала тебя стольная Москва,
Так меня просторы Алма-Аты.

И в моём шкафу не один скелет,
И за правду драться случалось мне,
люблю собак, я люблю зверей

Шаршағанда ширьғам шарап ішіп,
Саған ұқсап менің де жанады ішім.
Құлағыма сыбырлап «құран» оқып,
Иектейді мені де «Қара кісі».

Мен де сендей, Серега, күнәдамын,
Жыр азабын тартамын, тіл азабын.
Туған ауыл, туған жұрт қайда барсам,
Қайда барсам - қасымда Рязаным...

Әй, Сергей! Сергей, Сергей, Сергей, Сергей!
Бір ауылдан екенбіз мен де, сен де.
...Басым сынып барады, басым сынып,
Жөндесем де болмайды, емдесем де.

Чтоб забыться, пил я вино и спирт,
И моё нутро как твоё горит,
Кто-то в чёрном, мерзкий, ужасный тип,
Мне молитвы на ухо говорит.

Я, Серёга, как и ты, не без греха,
Так же мучаюсь я муками стиха.
Где бы ни был я, куда бы я ни шёл,
Всюду мне моя Рязанщина близка.

Эх, Сергей, Серёга, ты мой земляк,
Мы односельчане, кругла Земля...
Как раскалывается голова...
Починить нельзя, излечить нельзя.

Перевод: Максата Маликова:

Алғаш барғанда

Қараңғы, тыныштық өңгерген,
Екеуміз мекендеген кеш.
Сен шықтың арғылау бөлмеден,
Бұл жолы киіммен емес...

Жалаңаш ақ денең көрінді,
Көзге от тамызған елес.
Еріксіз сілекей төгілді,
Бұл жолы ауыздан емес...

Сезімге өртендік сан ыстық,
Махаббат тұрыстық емес.
Екеуміз бір талай алыстық,
Бұл жолы ұрысып емес...

Басқаша біз кеттік білемін,
Басқаша жолменен дөңес.
Қаттырақ ұрғылап жібердім
Бұл жолы қолыммен емес...

Кеудеме кеудеңмен тайқыдың,
Ләзәтқа берілдік елес.
Ып-ыстық екенін байқадым,
Бұл жолы ерніңнің емес...

В первый раз

Полумрак. Тишина нас с тобою кроет
Наедине, лишь вечер забрезжит.
Ты вышла из дальних покоев,
Но в этот раз вышла уже без одежды.

Нагое тело как светлое видение -
Застилающая взор красота.
И слюни текут от вожделения,
Но в этот раз текли не со рта.

Таяли в чувствах, друг другу жались,
Любить принято горизонтально.
Мы долго с тобою сражались,
Но в этот раз уже не вертикально.

Мы пошли иными путями. Вернее,
Путями холмистыми, полями, лугами,
Я начал хлестать еще сильнее,
Но в этот раз хлестал не руками.

Грудью к груди прильнув в ночи,
Уйти в блаженство двоим,
И я ощутил как горячи,
Но в этот раз не губы твои.

Қалайша көндің сен таңқалдым,
Қылығың өзіңнен егеш.
Пәктігін, пәктігін аңғардым,
Бұл жолы сөзіңнің емес!!

Ты мне сегодня другою явилась,
Твой нрав укротить я смог,
Я осознал чистоту и невинность,
Но в этот раз не твоих слов!!!

Перевод Михаила Курганцева:

ЖАН АЗАСЫ

Жаназа күйін жазшы бір, Моцарт!
Азалы үн...
Жаназа күйі елітті оның назарын.
Бұл өмірдің тозағы менен мазағын,
Тәрік етсін бір.
Жазамын оны, жазамын!
Өңім бе әлде,
Түсім бе әлде?..
Тәңірім!
Рояльдың жәйлап басып бір көрді тамырын.

РЕКВИЕМ

Итак, заказан Реквием.
Пиши! Пиши!
Не задавай вопрос никчемный.
Кто был заказчик –
Привидение в черном
Или обычный смертный,
Что решил
Погибшего оплакать человека?
Не все ль равно?
Как будто голос ветра
Тебе внушает:
-Моцарт, напиши!

РАЗНЫЕ ПЕРЕВОДЫ:

ИСКЕТШІ

Иек артқан теңізге мүйістейін,
Келші, қарғам, шашыңнан иіскейін?
Иіскейін тек қана, тиіспейін,
Келші, қарғам, шашыңнан иіскейін?
Қолаң қара шашың-ай күн қақтаған!
Қос бұрым-ай жотанда бұлғақтаған!
Қарғам, сенде жерімнің иісі бар-ау,
Жер иісі жұпардан қымбат маған!
Иісі бар-ау дәннің де, шалғынның да,
Қырдың да, қырманның да, жаңбырдың да,
Тұр, сірә, мына шашта иісі аңқып
Аптаптың, аңызақтың, тандырдың да.
Шашыңнан иіскетші, қарғам, маған?
Есіме түсер ме екен арман-далам.
Иіскетші?
Жауқазын-жан екенсің;
Жасанды әсемдікке алданбаған.
Тұрғам жоқ сауға сұрау қылығыңнан,
Жан едім махаббаттың құрығы ұрған.
Иіскейін жұртымның топырағын,
Иіскет, қарғам, маған бұрымыңнан?

Бекер ғой бәрі,
Бекер ғой бәрі - бөтен ғой,
Өмір дегенің -
бір күндік Сәуле екен ғой!..
Тамшыдай ғана, нұрына міне, зарықтым.
Өмір осы екен, сырына міне, қанықтым.
Жаса сен Мәңгі!
Жаса сен Мәңгі!
Жарық Күн!

ДАЙ ВДОХНУТЬ

Как полуденный мыс углубляется в небо морское,
Подойди ко мне, милая, - сладок волос аромат.
Только запах волос я вдохну - дуновение зноя,
Я не трону тебя, подойди же, с косами до пят.
О, во тьме твоих кос, в черной чаще скрывается лето,
И вдоль узкой спины не стихает волнение кос.
Это запах земли, и сияние дождика это,
И цветение трав истекает от легких волос.
Перекинешь косу на плечо - и пахнет сенокосом,
Хлебным духом зерна и тандыром, и свежестью гор.
Он дороже духов, этот запах, и, простоволосой,
Я люблюсь тобой, и туманится нежностью взор.
Дай вдохнуть, дорогая, мне воздуха отчего края,
Может, вспомню я степи - из детства,
из давней мечты?
Дай вдохнуть!
Светоносную прядь от лица убирая,
Кроме солнца степи, украшений не ведаешь ты.

Все, что прожито – все пустое,
Все, что пережито – не стоит
Одного твоего луча!
Свет полуденный! Жизнь моя!
Неужели исчезну я?
В темноте навсегда, бесследно,
На безрадостном берегу
Слово вымолвить не смогу,
Крикнуть, выдохнуть хрип последний?
Может, мертвые скажут мне
Что такое жизнь? Что такое Жизнь?

СОДЕРЖАНИЕ

стр.

Переводы Гадильбека Шалахметова:

Отан/Родина	5-6
Қарадым сенің қола мүсініңе/ И я летел сквозь жизнь	5-6
Пушкинмен қоштасу/ Прощание с Пушкиным	7-8
Емханада/ В больнице	7-8
Жасың бар/ Ты взрослым стал	9-10
Аулақ, аулақ / А ну-ка, прочь	9-10
Нұр жауып тұрған көктемде/ Весной, когда грохочет гром	11-12
Жиырма/ Еще бы двадцать лет	11-12
Құи Нарында / В Нарын песках	13-14
Қазынам бар / Безмерно я богат	13-14

Переводы Жаната Баймухаметова:

Жастық / Юность	
Бесік басында / У изголовья колыбели	17-18
1941 жыл. Ақпан / Февраль 1941 года	17-18
Отыздан асып барамын / Мне за тридцать	19-20
Отыз бесінші көктемім / Моя тридцать пятая весна	21-22
Мен қарапайым қарттарды сүйем - Я так люблю обыкновенных стариков	25-26
Сен менің жүрегімді жазалама / Ты моё сердце не вини	25-26
Махаббат диалогы / Диалог любви	27-28
Бұзылған үй / Разрушенный дом	27-28
Тау өзені тентек қой, тасып жатыр / Река в горах бурлит от половодья	29-30
Кең дүние, төсінді аш, мен келемін/ Открой свою грудь мир всеблагий	31-32

Жырласам ба екен/ Слагать ли мне стихи	31-32
Күзде / Осенью	35-36
Махаббатым өзімде / Моя любовь во мне	35-36
Жұмыстан соң /После работы	37-38
Алпысқа келдіңіздер / Достигайте шестидесятилетия	39-40
Өттең, шіркін / Эх, хорошо!	41-42
Автограф /Автограф	43-44
Күзетші/ Хранитель	43-44
Соқпақ / Тропа	45-46
Туады, туады әлі нағыз ақын/ Родится, родится еще настоящий поэт	47-48
Переводы Орынбая Жанайдарова О.	
Үш бақытым / Три счастья	47-48
Алтын адам / Золотой человек	49-50
Автограф	49-50
Туады, туады әлі нағыз ақын/ Родится, родится еще настоящий поэт	51-52
Переводы Ларисы Губашевой	
Жастық / Юность	51-52
Бесік басында / У изголовья колыбели	53-54
Перевод Александра Мельникова:	
Есенинге / Есенину	53-54
Перевод: Максата Маликова:	
Алғаш барғанда/ В первый раз	55-56
Перевод Михаила Курганцева	
Жан азасы / Реквием	57-58

Разные переводы

Иискетші / Дай вдохнуть

59-60

Бекер ғой бәрі/ Все что прожито - пустое

59-60